

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ของผู้พิการไทยในปัจจุบันพบว่ามีจำนวนเพิ่มมากขึ้น (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ,2560) โดยพบคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำนวนทั้งหมด 1,800,499 คน อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 75894 คน อาศัยอยู่ในภูมิภาค จำนวน 1,724,605 คน และมีแนวโน้มเพิ่มจำนวนมากขึ้นจากเดิมในปี พ.ศ. 2559 ที่มีจำนวนคนพิการทั้งหมด 1,721,311 คน โดยเฉพาะผู้พิการในวัยเด็กและวัยรุ่นที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 16 ปี พบเป็นจำนวน 79392 คน และมีแนวโน้มเพิ่มจำนวนมากขึ้นเช่นกัน (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ,2557)

การศึกษาผลกระทบทางด้านร่างกายและจิตใจที่เกิดขึ้นในคนพิการไทยนั้น จากรายงานผลการสำรวจความพิการไทยในปี พ.ศ. 2555 พบว่าประชากรพิการตั้งแต่วัยเด็ก คือที่มีอายุตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มีความลำบากในการดูแลตนเองโดยเฉพาะการเคลื่อนไหว ได้แก่ การเดินขึ้นบันได การนั่งยองๆ การเดินทางราบ และการลุกจากการนอนเป็นท่าหนึ่ง สำหรับผลกระทบทางด้านจิตใจนั้น พบว่ามีประเด็นของการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเอง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2562) อันเนื่องมาจากความบกพร่องทางสภาพร่างกายของเด็กที่มีผลอย่างมากต่อพัฒนาการและอารมณ์พฤติกรรม เช่น เด็กสมองพิการก็จะหงุดหงิด ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ ไม่อยู่นิ่ง ซนมากและก้าวร้าว ทำให้เลี้ยงยาก นอกจากนั้นแล้วพ่อแม่เองก็จะมีปฏิกิริยาต่อความพิการของลูก อาจรังเกียจเด็กทำให้เด็กเติบโตมาอย่างเจ็บแสบ ขาดการกระตุ้น และไม่สามารถสร้างความผูกพันกับคนอื่นได้ (นางพงา ลีมีสุวรรณ, 2561) สำหรับการศึกษาคนพิการในต่างประเทศนั้น ได้มีการศึกษาคุณภาพชีวิตของวัยรุ่นที่พิการในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่พิการ มีปัญหาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ พฤติกรรม และความบกพร่องในการเรียนรู้ มีคุณภาพชีวิตที่ต่ำกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ไม่พิการ และปัญหาด้านอารมณ์ที่พบนั้นคืออาการซึมเศร้า (Edwards, Patrick, & Topolski, 2003, pp.333-341) และพบว่ายังไม่ค่อยมีความแข็งแกร่งทางจิตใจ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญที่ช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญกับความเครียดได้ดียิ่งขึ้น

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการศึกษาสภาพอารมณ์และจิตใจของผู้พิการในประเทศไทย พบว่ายังมีน้อย โดยเฉพาะการศึกษาในเด็กและวัยรุ่นพิการที่เป็นกำลังที่สำคัญของชาติในอนาคต ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาที่โรงเรียนศรีสังวาลย์ ซึ่งเป็นโรงเรียนของมูลนิธิธิดานุเคราะห์คนพิการ ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และอยู่ในเขตจังหวัดนนทบุรี ที่ให้บริการทางการศึกษาและบริการรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพด้านร่างกาย สังคมและอาชีพแก่เด็กพิการ

หรือเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ในกรณีที่เป็เด็กประจำเมื่อสิ้นสุดการรักษาก็จะส่งนักเรียน กลับภูมิลำเนาเพ็อยู่ร่วมกับครอบครัว หรือในบางรายที่ได้เรียนต่อก็จะเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนใน โรงเรียนปกติ โดยผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ พูดคุยกับเด็กจำนวน 10 คน พบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ สภาพอารมณ์และจิตใจ ดังนี้คือ เด็กทุกคนมีความรู้สึกเสียใจ และไม่สบายใจอย่างมากเมื่อถูกเพื่อน หรือผู้ใหญ่ล้อเลียน และพูดเกี่ยวกับความพิการของตน รู้สึกเสียใจ คับแค้นใจที่ตนเกิดมาพิการ เดิน ไม่ได้ สภาพร่างกายของตนไม่เหมือนพี่น้องและผู้อื่น ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ต้องพึ่งพาผู้อื่น รู้สึก ตนเองเหมือนตัวประหลาด มีปมด้อย บางครั้งต้องแอบร้องไห้ผู้เดียว มีข้อจำกัดในการเคลื่อนไหวของ ตน บางครั้งในวันหยุดขณะอยู่ที่บ้าน ตนอยากออกไปข้างนอกแต่ก็ไปไม่ได้ ต้องมีคนอุ้มและพาไป เนื่องจากพ่อแม่ต้องไปทำงานนอกบ้าน จึงต้องอยู่ที่บ้านคนเดียว ไม่มีเพื่อนเล่น รู้สึกโดดเดี่ยว เหงา หงอย นอกจากนี้ยังมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับผลการเรียนในปัจจุบัน กลัวเรียนไม่ทันเพื่อน เรียนไม่ เข้าใจ กลัวเกรดไม่ดี มีความวิตกกังวลในการปรับตัวและการดำเนินชีวิตภายนอกโรงเรียนในอนาคต เมื่อเรียนจบชั้นสูงสุดของโรงเรียน และต้องไปเรียนร่วมกับนักเรียนปกติที่ไม่พิการเหมือนตน หรือ บางคนอาจไม่ได้เรียนต่อ บางคนวิตกกังวลเกี่ยวกับการเรียนต่อเพื่อประกอบอาชีพของตนในอนาคต โดยกังวลว่าตนจะหางานยาก ไม่ได้ประกอบอาชีพตามที่ตนอยากจะเป็น เพราะสภาพร่างกายไม่ เหมือนผู้อื่น และไม่สามารถดำเนินชีวิตต่อไปให้อยู่รอดในสังคมได้เมื่อพ่อแม่เสียชีวิตลง หากตนไม่มี งานทำ บางคนก็ยังไม่มึเป้าหมายในชีวิตใดๆ เนื่องจากคิดว่าตนมีข้อจำกัด คงไม่สามารถประกอบ อาชีพได้ บางครั้งรู้สึกเศร้า เหงา และว่าเหวเนื่องจากต้องอยู่ห่างไกลจากพ่อแม่เพ็มาอยู่ใน โรงเรียนประจำ นอกจากนี้บางคนยังกังวลเกี่ยวกับฐานะการเงินของพ่อแม่ เนื่องจากพ่อแม่ต้อง ทำงานหนักเพ็หาเลี้ยงครอบครัว รู้สึกทุกข์ใจและสงสารพ่อแม่

สำหรับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความแข็งแกร่งทางจิตใจที่มีทั้งหมด 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความมุ่งมั่น การควบคุม และ ความท้าทาย จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยพบรายละเอียดดังนี้คือ 1) ความมุ่งมั่น พบว่า เด็กยังไม่ค่อยมีความมุ่งมั่น ขยัน หมั่นเพียร ตั้งใจ ทุ่มเท รับผิดชอบ ต่อการเรียน และการทำหน้าที่ของตน และยังไม่ค่อยมีอดทนอดกลั้นต่ออุปสรรคเพ็ให้ชีวิตดีขึ้น และเพ็ให้ ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ เนื่องจากคิดว่าสภาพร่างกายของตนไม่เหมือนคนปกติ บางครั้งจึงรู้สึกท้อแท้ใจ รู้สึกเบื่อและอ่อนล้า 2) การควบคุม พบว่าเด็กยังไม่สามารถควบคุม บังคับจิตใจของตนเองได้อย่างเหมาะสม ทั้งด้านการเรียนและการดำเนินชีวิต อันเนื่องมาจากยังอยู่ ในวัยเด็กและมีสภาพร่างกายที่ไม่สามารถเคลื่อนไหวทำกิจกรรมต่างๆได้อย่างสะดวก บางครั้งจึงรู้สึก เหนื่อย เบื่อหน่าย ท้อแท้ ห่วงเล่นกับเพื่อน อยากคุยกับเพื่อน อยากนอน ไม่อยากทำการบ้าน ยัง บังคับตนเองให้ขยันเรียน ทำการบ้านและช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านไม่ได้ และ 3) ความท้าทาย พบว่า เด็กยังไม่ค่อยมีความท้าทายในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จตามเป้าหมาย ยังไม่สามารถเอาชนะใจ

ตนเอง และกล้าคิด กล้าเปลี่ยนแปลงตนเอง บางครั้งรู้สึกเครียด ใจจุกจิก และรู้สึกท้อแท้ใจต่อความพิการของตนที่เคลื่อนไหวไม่สะดวก

เมื่อผู้วิจัยสอบถามเด็กเกี่ยวกับความสำคัญของความแข็งแรงทางจิตใจ เด็กให้ความเห็นว่ามีความสำคัญต่อตนเองมาก เนื่องจากจะทำให้สามารถข้ามผ่านปัญหาอุปสรรคต่างๆ ได้ สามารถช่วยให้มีความมุ่งมั่นอดทน ปรับตัวเพื่อดำเนินชีวิตประจำวันต่อไปได้ และสามารถควบคุมตนเองเพื่อต่อสู้ชีวิตด้วยความเข้มแข็งให้อยู่รอดได้ในสังคมต่อไป ดังนั้นจากผลของการศึกษานำร่องของผู้วิจัยในครั้งนี้ จึงสามารถบอกได้ว่า ความแข็งแรงทางจิตใจมีความสำคัญต่อเด็กกลุ่มนี้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย เนื่องจากจะช่วยให้เด็กสามารถดำรงชีวิตอยู่ต่อไปได้ในสังคม

การศึกษาเกี่ยวกับความแข็งแรงทางจิตใจในต่างประเทศที่ผ่านมาพบว่า เป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญต่อบุคคลเป็นอย่างมาก ช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดหรือความกดดันทางสังคมได้ดีขึ้น ช่วยให้เข้าใจความหมายและคุณค่าในตนเอง และสามารถจัดการกับเหตุการณ์หรือผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้ ดังเช่นการศึกษาของ จัดคินและอินแกรม (Judkins & Ingram, 2002, pp.314-321) พบว่า ความแข็งแรงทางจิตใจมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวเพื่อลดภาวะเครียด โดยผู้ที่มีความแข็งแรงทางจิตใจจะมีการปรับตัวเพื่อลดความเครียดได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า ความแข็งแรงทางจิตใจเป็นคุณสมบัติที่ทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในด้านการเรียน และมีความสัมพันธ์กับเพศ อายุ ศาสนา ผลการเรียนและความสุขของนักเรียน (Hannah & Morrissey, 1986, pp.45-46) ตลอดจนมีความสัมพันธ์กับความอดทนต่อความเครียดและความต้องการสำเร็จสูงในการประกอบอาชีพของผู้เข้าสอบนักเรียนกองทัพอากาศ (Bartone, Roland, Picano & Williams, 2008, pp.82) การศึกษาความแข็งแรงทางจิตใจในนักกีฬาพบว่า ผู้ที่ทำคะแนนได้สูงจะมีความแข็งแรงทางจิตใจสูง (Jim & Sheard, 2003, pp.17) การศึกษาในมารดาพบว่ามีความสัมพันธ์กับการสนับสนุนทางสังคมของมารดาที่มีบุตรออทิสติก (Gill & Harris, 1991, pp.407) และการศึกษาทางด้านสุขภาพพบว่า ทำให้การตอบสนองของภูมิคุ้มกันทางระบบประสาทโดยต่อต้านการอักเสบได้มากขึ้น (Sandvik et al, 2013, pp.1-9) นอกจากนี้ยังพบว่าความแข็งแรงทางจิตใจมีความสัมพันธ์กับตัวทำนายที่ทำให้เกิดโรคหัวใจและหลอดเลือด ได้แก่ คอเลสเตอรอลชนิดดี (High Density Cholesterol - HDL) และดัชนีมวลกาย (Body Mass Index - BMI) โดยพบว่าผู้ที่มีความแข็งแรงทางจิตใจสูง จะมีระดับของคอเลสเตอรอลชนิดดีสูงและมีดัชนีมวลกายต่ำ (Bartone, Valdes & Sandvik, 2016, pp.745-746)

การดูแลช่วยเหลือคนพิการที่ผ่านมาได้ดำเนินการหลายวิธี ได้แก่ การให้การศึกษาตามหลักสูตรภาคบังคับ การฟื้นฟูสภาพร่างกายโดยสหวิชาชีพ การจัดทำคู่มือคนพิการ การตั้งชมรมหรือกลุ่มคนพิการเพื่อทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์และสนับสนุนซึ่งกันและกัน การปรับภูมิทัศน์ของชุมชนที่เอื้อต่อดำเนินชีวิตของผู้พิการ การจัดอบรมแก่ผู้ดูแลคนพิการในชุมชน และการส่งเสริมอาชีพแก่คน

พิการ เป็นต้นสำหรับการดูแลช่วยเหลือด้านจิตใจในคนพิการนั้นพบว่ายังดำเนินการได้ไม่ทั่วถึง เนื่องด้วยจำนวนคนพิการมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ จึงทำให้ยังได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลไม่ครบถ้วนเพียงพอ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2555, น.10) ดังนั้น รัฐบาล หน่วยงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้องจึงควรสนับสนุนช่วยเหลือคนพิการให้ครอบคลุมทั่วถึง เพื่อให้ตอบสนองต่อกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน และตอบสนองต่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ในประเด็นของการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของคนพิการ และเนื่องจากเป็นผู้ที่ต้องการการดูแลทางด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจมากกว่าคนทั่วไป โดยเฉพาะการช่วยเหลือทางด้านจิตใจของคนพิการที่อยู่ในวัยเด็กและวัยรุ่นนั้น ควรดำเนินการช่วยเหลือสภาพจิตใจให้มีความแข็งแกร่งทางจิตใจมากยิ่งขึ้น เนื่องจากความแข็งแกร่งทางจิตใจ (Psychological Hardiness) เป็นลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลที่ทำหน้าที่ต้านทานให้แก่บุคคลเมื่อประสบกับภาวะเครียดจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิต ทำให้บุคคลดำเนินชีวิตได้ต่อไปอย่างมีความสุข ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ตามแนวคิดของ โคบายา มาดดี และคาน (Kobasa, Maddi & Kahn, 1982, pp.168-177) ได้แก่ 1) ความมุ่งมั่น (Commitment) ซึ่งเป็นความสามารถในการกระทำโดยมีเงื่อนไข เพื่อยืนยันว่าจะตั้งใจทำสิ่งนั้นให้ได้ อย่างประสบความสำเร็จ 2) การควบคุม (control) เป็นความสามารถในการควบคุมตนเองและวางแผนเพื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) ความท้าทาย (Challenger) เป็นความสามารถในการแสดงออกให้เห็นถึงความท้าทายในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จ และเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ตลอดเวลา

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า การศึกษาและการเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจในประเทศไทยมีจำนวนน้อยมาก โดยเฉพาะการเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจด้วยการปรึกษาแบบกลุ่ม และยังไม่พบการศึกษาและการเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจในเด็กพิการ ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะบุคลากรด้านจิตวิทยาการศึกษา มีหน้าที่ให้บริการด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแก่บุคคลในสังคม จึงมีความต้องการที่จะทำการศึกษาและเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ของโรงเรียนศรีสังวาลย์ ซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดนนทบุรีเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และเป็นผู้ที่ประสบกับความทุกข์ใจจากความพิการดังกล่าวข้างต้น โดยผู้วิจัยจะศึกษาความแข็งแกร่งทางจิตใจของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายว่ามีมากน้อยเพียงใด และจะทำการเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย โดยการใช้รูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ที่บูรณาการเทคนิคจากทฤษฎีการปรึกษากลุ่ม ได้แก่ ทฤษฎีการปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม ทฤษฎีการปรึกษาแบบเกสตัลท์ ทฤษฎีการปรึกษาแบบสั้นที่มุ่งเน้นคำตอบ และทฤษฎีการปรึกษาแบบเผชิญความจริงเข้าด้วยกัน ด้วยเหตุที่ผู้วิจัยคิดว่าการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการจะเป็นวิธีการที่ช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งทาง

จิตใจของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายกลุ่มนี้ให้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากทฤษฎีการศึกษาเพียงจำนวนหนึ่งทฤษฎีนั้นไม่ครอบคลุมเพียงพอ สำหรับการแก้ไขปัญหาของบุคคลที่มีความซับซ้อน ปัญหาของผู้รับบริการปรึกษาแต่ละคนมีความแตกต่างกัน และการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการจะช่วยให้ผู้รับบริการปรึกษาได้เรียนรู้จากหลายมุมมอง (Corey, 2013,pp.123) ดังเช่นการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าการศึกษาปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการจะช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้ (กาญจนา นาคปัจฉิมสกุล, 2560) นอกจากนี้การศึกษาแบบกลุ่มยังช่วยลดผลกระทบทางจิตใจจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักหลังเกิดเหตุการณ์วิกฤติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (รอฮานี เจ๊ะอูเซ็ง, 2557) และสามารถพัฒนาทักษะทางสังคมของนักศึกษาได้ (ชญาธิษฐ์ สุระเสนา, 2559) ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจของเด็กกลุ่มนี้เพิ่มมากขึ้น นำไปสู่การปรับตัวที่ดีและดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาความแข็งแกร่งทางจิตใจของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
- 2.2 เพื่อสร้างรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
- 2.3 เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย

3. สมมติฐานการวิจัย

- 3.1 เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ที่มีเพศ อายุ ชั้นปี และเกรดเฉลี่ยแตกต่างกัน มีความแข็งแกร่งทางจิตใจแตกต่างกัน
- 3.2 หลังการทดลองเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ มีความแข็งแกร่งทางจิตใจสูงกว่าก่อนการทดลอง
- 3.3 เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ มีความแข็งแกร่งทางจิตใจสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับข้อเสนอแนะจากโรงเรียนตามปกติ

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ทำการศึกษาและเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจ สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ของโรงเรียนศรีสังวาลย์ ในช่วงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2561 ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 256

4.2 ขอบเขตด้านประชากร

ทำการศึกษาความแข็งแกร่งทางจิตใจของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ในประชากรที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีสังวาลย์

4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาของการศึกษาและเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจโรงเรียนศรีสังวาลย์ ได้แก่ ความมุ่งมั่น การควบคุม และความท้าทาย

4.4 ขอบเขตด้านข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา เป็นข้อมูลปฐมภูมิในเชิงปริมาณ ได้จากการสำรวจโดยใช้แบบวัดความแข็งแกร่งทางจิตใจ และข้อมูลปฐมภูมิในเชิงปริมาณจากการวัดผลของการทดลองโดยการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ

4.5 ขอบเขตด้านพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ครอบคลุมพื้นที่ของโรงเรียนศรีสังวาลย์ จังหวัดนนทบุรี

4.6 ตัวแปรในการศึกษา

4.6.1 ตัวแปรจัดกระทำ คือ

- 1) รูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจ
- 2) การให้ข้อเสนอแนะจากโรงเรียนตามปกติ

4.6.2 ตัวแปรตาม คือ ความแข็งแกร่งทางจิตใจ

5. นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

5.1 ความแข็งแกร่งทางจิตใจ หมายถึง การกระทำที่แสดงถึงความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ที่บ่งบอกว่าเป็นผู้ที่มีสภาพจิตใจที่เข้มแข็ง มีความสามารถในการเผชิญกับความเครียด มีความกล้าหาญในการเผชิญเหตุการณ์ มีทัศนคติในทางบวกต่อการเผชิญความเครียด รับรู้และเข้าใจสาเหตุของความเครียด มีการพัฒนาตนเองให้มีบุคลิกภาพที่เข้มแข็งมากขึ้น สามารถปรับตัวและหาวิธีการจัดการกับความเครียดได้อย่างเหมาะสม แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้

5.1.1 ความมุ่งมั่น (Commitment) หมายถึง ความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยมีเงื่อนไขหรือข้อผูกมัดในการกระทำ เพื่อยืนยันว่าจะตั้งใจทำสิ่งนั้น ๆ ให้ได้และประสบผลสำเร็จ โดยการใช้ความคิด ความรู้สึกในการกระทำด้วยความทุ่มเท มีความตั้งใจ ใส่ใจ และมีความรับผิดชอบ อดทนอดกลั้นต่ออุปสรรคอย่างไม่ย่อท้อเพื่อให้ชีวิตดีขึ้นและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งใจไว้

5.1.2 การควบคุม (Control) หมายถึง ความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ในการบังคับ ควบคุมจิตใจต่อสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเกิดขึ้นในชีวิตได้ สามารถควบคุมการกระทำของตนเองทั้งด้านการเรียนและการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม สามารถวางแผนเพื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มองว่าสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากการกระทำของตน ไม่ได้เกิดจากโชคชะตาหรืออำนาจใดๆ ซึ่งตนสามารถรับมือและควบคุมให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการได้

5.1.3 ความท้าทาย (Challenger) หมายถึง ความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ในการแสดงออกให้เห็นถึงความท้าทายในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จ มีการเอาชนะใจตนเอง กล้าคิดและกล้าเปลี่ยนแปลงตนเอง เพื่อให้เกิดสิ่งที่ดีในชีวิต เชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องธรรมดา มีการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ในขณะที่เผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ และนำมาเป็นโอกาสในการพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้า รู้สึกท้าทายเมื่อต้องเผชิญปัญหา มีมุมมองเชิงบวกต่อปัญหาหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียด พยายามหาทางออกหรือแก้ไขปัญหาลงมือให้สำเร็จ มีการเรียนรู้ตลอดเวลา และมีการพัฒนาความเจริญงอกงามเพื่อตนเอง

5.2 รูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจ

หมายถึง แบบแผนของการปรึกษากลุ่มที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย โรงเรียนศรีสังวาลย์กลุ่มทดลอง พัฒนามาจากการบูรณาการเทคนิคของทฤษฎีการปรึกษากลุ่มเข้าด้วยกัน (Technical eclecticism) โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 เทคนิคของทฤษฎีการปรึกษาแบบกลุ่มที่นำมาบูรณาการ ได้แก่ เทคนิคของทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลอารมณ์และพฤติกรรม เทคนิคของทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ เทคนิคของทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง และเทคนิคของทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบสั้นที่มุ่งเน้นคำตอบ

5.2.2 ขั้นตอนของการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจ ในแต่ละครั้งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน คือ ขั้นเริ่มต้น จะเป็นการกล่าวทักทายผู้เข้ารับการปรึกษา ทบทวนการปรึกษากลุ่มครั้งที่ผ่านมา และการเตรียมความพร้อมสำหรับเข้าสู่ขั้นตอนการ ขั้นดำเนินการ จะเป็นการใช้เทคนิคของทฤษฎีการปรึกษาแบบกลุ่มจำนวน 4 ทฤษฎีดังกล่าว เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจในแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งได้แก่ ความมุ่งมั่น การควบคุม ความท้าทาย และขั้นสุดท้ายคือ ขั้นยุติ จะเป็นการสรุปถึงสิ่งที่ผู้เข้ารับการปรึกษาได้รับในแต่ละครั้ง ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการให้การปรึกษาจำนวน 11 ครั้ง และใช้เวลาในการปรึกษาแต่ละครั้งนาน 90-120 นาที

5.3 ผลของการใช้รูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจ หมายถึง ผลที่เกิดจากการใช้รูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจ ที่พัฒนามาจากการบูรณาการเทคนิคของทฤษฎีการปรึกษากลุ่มเข้าด้วยกัน เพื่อดำเนินการปรึกษากลุ่มให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย โรงเรียนศรีสังวาลย์กลุ่มทดลอง จำนวน 9 คน ใช้เวลาทั้งหมด 11 ครั้ง โดยใช้แบบวัดความแข็งแกร่งทางจิตใจเป็นเครื่องมือในการวัดผลของการปรึกษา

5.4 การให้ข้อเสนอแนะจากโรงเรียนตามปกติ หมายถึง การให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลตนเอง และการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายโรงเรียนศรีสังวาลย์กลุ่มควบคุม โดยครูและผู้ที่เกี่ยวข้องที่รับผิดชอบในการดูแลเด็ก ซึ่งเป็นภารกิจประจำของโรงเรียนศรีสังวาลย์

5.5 เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หมายถึง นักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ โดยแยกประเภทของคนที่พิการตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ ปีพ.ศ.2552 ที่มีอายุตั้งแต่ 6-18 ปี ทั้งเพศชายและหญิง กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนศรีสังวาลย์ จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา

6. ประโยชน์ที่ได้รับ

6.1 โรงเรียนศรีสังวาลย์ จังหวัดนนทบุรี ได้รับทราบระดับความแข็งแกร่งทางจิตใจ ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สามารถนำไปประโยชน์ในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจ

6.2 โรงเรียนศรีสังวาลย์ทุกแห่งในประเทศไทย ได้รูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจที่มีคุณภาพ ซึ่งถือเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา ที่สามารถนำไปใช้เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.3 นักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์กลุ่มทดลอง ได้รับการเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจนำไปสู่การปรับตัวที่ดีและดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

6.4 หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กพิการ ได้แนวทางในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจ

7. กรอบแนวคิดการวิจัยวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาความแข็งแกร่งทางจิตใจของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย โรงเรียนศรีสังวาลย์ ระยะที่ 2 เป็นการพัฒนาและการหาคุณภาพรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย โดยผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้าง

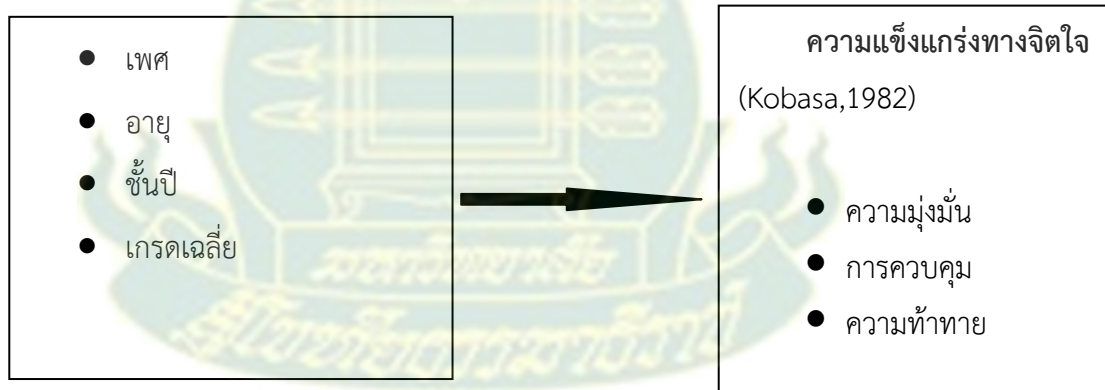
ความแข็งแกร่งทางจิตใจ ซึ่งมีจำนวน 3 องค์ประกอบ ตามแนวคิดของโคบาสา (Kobasa,1982) ซึ่งได้แก่ ความมุ่งมั่น (commitment) การควบคุม (control) และความท้าทาย (challenge) โดยรูปแบบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ได้พัฒนามาจากการบูรณาการเทคนิคของทฤษฎีการศึกษากลุ่มแบบกลุ่มเข้าด้วยกัน ได้แก่ เทคนิคของทฤษฎีการศึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลอารมณ์และพฤติกรรม เทคนิคของทฤษฎีการศึกษากลุ่มแบบเกสต์ลท์ เทคนิคของทฤษฎีการศึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง และเทคนิคของทฤษฎีการศึกษากลุ่มแบบสั้นที่มุ่งเน้นคำตอบ ดำเนินการศึกษากลุ่ม 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเริ่มต้น ขั้นดำเนินการ และขั้นยุติ และ ระยะที่ 3 เป็นการศึกษาลงของการใช้รูปแบบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจ ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย โดยแสดงกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาความแข็งแกร่งทางจิตใจ ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย โรงเรียนศรีสังวาลย์

จะเป็นการศึกษาระดับความแข็งแกร่งทางจิตใจของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย โรงเรียนศรีสังวาลย์ และการเปรียบเทียบความแข็งแกร่งทางจิตใจของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย โรงเรียนศรีสังวาลย์ โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ชั้นปี และเกรดเฉลี่ย

ตัวแปรต้น

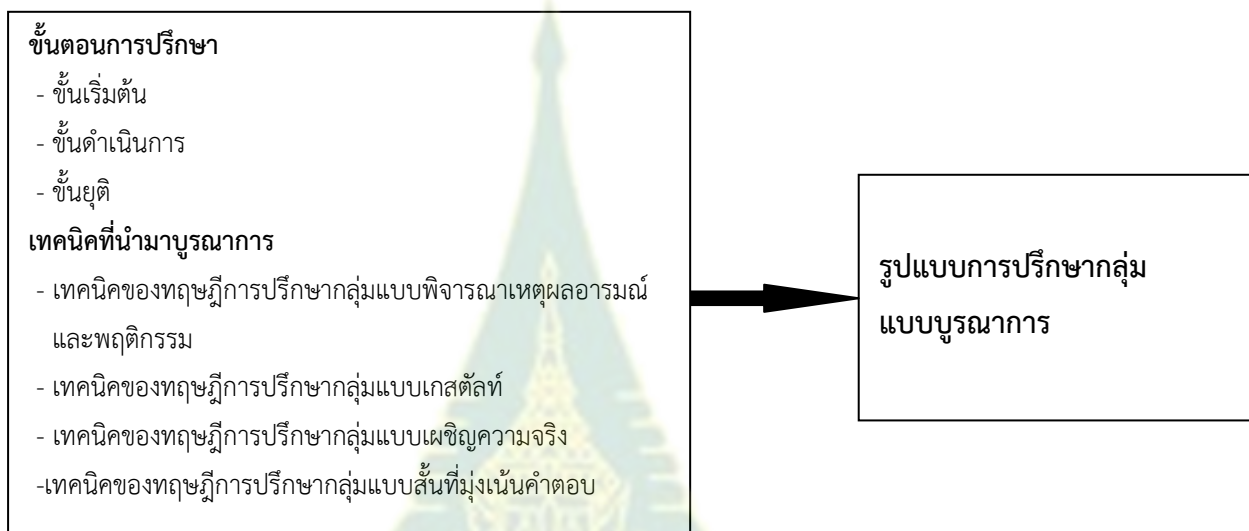
ตัวแปรตาม

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย โรงเรียนศรีสังวาลย์

จะเป็นการสร้างและการหาคุณภาพรูปแบบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจ ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย โรงเรียนศรีสังวาลย์ โดยรูปแบบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ได้พัฒนามาจากการบูรณาการเทคนิคของทฤษฎีการศึกษากลุ่มแบบกลุ่มเข้าด้วยกัน ได้แก่ เทคนิคของทฤษฎีการศึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลอารมณ์และพฤติกรรม

เทคนิคของทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ เทคนิคของทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง และเทคนิคของทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบสั้นที่มุ่งเน้นคำตอบ โดยขั้นตอนของการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจ ในแต่ละครั้งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเริ่มต้น และ ใช้ระยะเวลาในการให้การปรึกษากลุ่ม จำนวน 11 ครั้ง และใช้เวลาในการปรึกษาแต่ละครั้งนาน 90-120 นาที

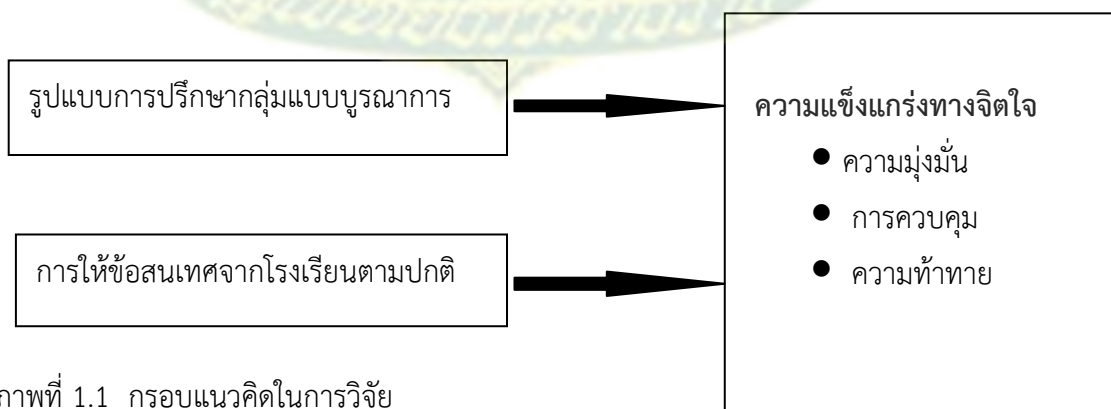

ระยะที่ 3 การศึกษาผลของการใช้รูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจ ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย โรงเรียนศรีสังวาลย์

จะเป็นการศึกษาผลของการใช้รูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจ ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย โรงเรียนศรีสังวาลย์ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยกลุ่มทดลองได้รับการใช้รูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการให้ข้อเสนอแนะจากโรงเรียนตามปกติ

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย